

'Voor Frank Van den Bleeken waren de wettelijke vereisten in orde. Maar men vond geen "beul" voor het "vuile werk".' © vrt

doen. Ik neem dan meteen contact met Ulteam en het blijkt dat deze mensen het verkeerd begrepen hebben. Zo was er de schrijvende situatie van een vrouw die haar valies bij zich had en dacht dat het meteen in ons wijkgezondheidscentrum kon gebeuren. Totaal ontredderd hebben we haar naar huis gebracht en verder begeleid. Maar ik heb ook respect voor Distelmans als hij zegt dat hij er zelf klaar mee moet zijn en voor zichzelf moet begrijpen dat euthanasie de minst slechte oplossing is. Dat hij

moet weten of alle palliatieve behandelingen zijn uitgeput, zelfs al bevinden die zich in Nederland. Maar wat is dan het verschil tussen een palliatieve en een *ulteam* filter vraag ik me af. De eigen morele invulling van de arts? Of is het de schrik voor de kranenkoppen sinds de interventie van Ide?

Positief advies... voor de senatoren

Misschien gaven filosoof Johan Braeckman en psychiater Micheline Roelandt in de uitzending het juiste advies: zij willen de eu-

thanasiewet toepassen zoals hij is, los van eigen morele invoeling. Zij vinden dat persoon en context onafscheidelijk met elkaar verbonden zijn. Behandeling weigeren of ze niet meer kunnen krijgen en het ondraaglijk psychisch lijden, dat enkel door de patiënt kan beoordeeld worden, zijn doorslaggevend. De wet zoals hij is en waar een patiënt, ook een geïnterneerde, recht op heeft. Maar waarom kan de uitvoering niet in de gevangenis, die toch de thuis is van de geïnterneerde? En waarom kan/wil de behande-

lende gevangenisarts geen euthanasie toepassen?

Er blijven nog veel vragen onbeantwoord, ondanks of juist door een positief advies. Moeten we de euthanasiewet, die zoveel verwarring geeft in de hoofden van patiënten en zorgverleners, niet in vraag durven stellen en positief advies geven aan een wet betreffende hulp bij zelfdoding voor geïnterneerden zoals Frank en ook voor hen die 'levensmoe' zijn. (In Nederland is men daar volop mee bezig.) Voor de andere, 'gewone', patiënten is er de patiëntenrechtenwet. Daarin zijn als te verkrijgen rechten ingeschreven: behandeling toestaan, behandeling weigeren, stervensbegeleiding. Ik geef het advies aan de senatoren om daarover te debatteren, maar vooral over de implementatie van de noodzakelijke zorg voor iedereen. Zodat levenseindekeuzes niet moeten worden gemaakt bij gebrek aan zorg.

*Ulteam staat voor Uitklaring
Levensendegevragen-team

COLUMN

TINNEKE BEECKMAN

AFSCHEID VAN WILFRIED MARTENS, MAAR ZONDER NOSTALGIE

Bij het plechtige afscheid van een overledene hoort een mooie grafrede. Maar het overlijden van Wilfried Martens is ook het symbolische einde van een tijdperk. En daar hoort vooral opluchting bij.

Wilfried Martens heeft talloze verdiensten: hij leefde voor de politiek met een bijna grenzeloze toewijding. Afkomstig uit een eenvoudig gezin, werd hij op eigen verdienste premier van dit land. En na zijn lange politieke carrière hield hij de lucratieve wereldwereld op een afstand. In tegenstelling tot andere oud-politici gebruikte hij zijn positie als verkopende door het volk niet om in ijltempo meer geld te verdienen dan dat gewone volk ooit bij elkaar zou krijgen. Dat strekt hem tot eer.

Toch is nostalgie naar Martens' periode overbodig: de jaren '80 waren politiek zeer instabiele jaren. De ene regering na de andere viel, maar telkens bleef Martens' CVP de onvermijdelijke coalitiepartner. Verzuiling, alleen in het Italiaanse vertaalbaar (als *lottizzazione*), maakte elk aspect van de burgerlijke samenleving voorwerp van partijpolitieke verdeelsleutels. De Belgische situatie leek een beetje op de Italiaanse, waarin christendemocraten Andreotti, bijge-

naamd *Il Divo*, de hoofdrol speelde. In België was de Franstalige socialist Guy Spitaels op dat moment *Dieu*. Het was een tijd van corruptieschandalen, grijze partijfinanciering en problemen bij Justitie (de Bende van Nijvel, de politieoorlog). Ironisch genoeg kwam aan de politieke instabiliteit pas een einde toen een rechtse, separatistische partij doorbrak: in Italië werd dat de Lega Nord, in België het Vlaams Blok.

Met Martens verdwijnt ook een symbool van een bepaalde politieke cultuur. Hij keurde de plaatsing van kernwapens goed, in een dol nucleair opbod van de Amerikaanse regering onder president Reagan. De vredesbeweging mobiliseerde. Gigantische betogingen in Brussel mochten niet baten. Vreemd genoeg gebeurde die plaatsing slechts enkele jaren voor de val van de Sovjet-Unie. Was er dan wel een reële dreiging vanwege die Sovjet-Unie? Nu is de koude oorlog al lang voorbij, maar het nucleaire arsenaal ligt nog steeds opgestapeld in Belgische kazernes. In die periode ontbrak het de Belgische regering wel eens aan moed. Het was ondenkbaar dat Martens zou doen wat Guy Verhofstadt in 2003 bij de oorlog in Irak wel deed: 'neen' zeggen tegen de Amerikaanse buitenlandse

politiek, gebaseerd op imperialistisch eigenbelang.

Martens stond bekend om zijn gezwollen retoriek. Hij leek niet in staat een politieke kwestie helder te bespreken. Maar dat was wellicht geen persoonlijk gebrek. In zijn laatste gesprekken met Klara-journalist Jean-Pierre Rondas geeft Martens wel een glasheldere analyse van België. Zijn stijl als premier paste perfect bij het pacificatiemodel: een waak- en zorgzame elite streeft naar het behoud van het systeem. Daartoe sluit ze uitgewerkte akkoorden achter gesloten deuren, zoals in het afgelegen dorpje Poupehan. Welke uiteenlopende visie partijen voor verkiezingen ook hebben, zodra deelnemen aan de macht wenkt, stelt die elite alles in het werk om het bedreigde machtsverevenwicht te herstellen: weinig transparante afspraken worden met behulp van de verzuiling geïmplementeerd. De burger hoeft niet alles te begrijpen, want de elite kiest voor de 'best mogelijke' politiek. En alle partners verdedigen die oplossing.

Maar in België liep het met die verdediging wel eens mis. De populariteit van José Happart, bijvoorbeeld, was gebaseerd op zijn weigering om federale

In tegenstelling tot andere oud-politici hield hij na zijn politieke carrière de lucratieve wereldwereld op een afstand

compromissen over Voeren te aanvaarden. Martens liet dan vaak betijen, zelfs toen koning Boudewijn Happart in het geheim langs de autoweg ontmoette. Of er bij verkiezingen dan nog van een 'democratische wilsvorming' sprake kan zijn, leek in België toen geen politieke prioriteit. En nu dan? Het pacificatiemodel werd na een aantal staatshervormingen in de Grondwet vastgelegd. De behoudsgezinde krachten zijn nog steeds sterk, al zijn de zuilen afgebrokkeld. Maar de jaren '80 komen nooit meer terug.

Tinneke Beekman is filosofe en auteur van 'Door Spinoza's lens'. Haar column verschijnt tweewekelijks op maandag.